

ljenja našega odrešenika Jezusa Kristusa, kateri je za nas trpel, na križi umrl in potem iz groba vstal. Ko se prične Jezusovo trpljenje, zavežejo v cerkvi v znamenje žalosti zvonove in iz zvonika se

oglašajo žalostni glas raglje. Ko slišite iste dneve žalostni glas raglje mesto veselega zvonjenja, spominjajte se trpljenja Jezusa Kristusa, hodite pridno v cerkev in molite pobožno.

Lj. Stiasny — Kamnik.

K statistiki ljudskega šolstva na Kranjskem v letu 1889/90.

Po uradnih virih je štela Kranjska v preteklem šolskem letu 299 javnih ljudskih šol in sicer: 1 meščansko šolo (v Krškem) in 298 občnih ljudskih šol (s 521 razredi). Te se porazdelijo na posamezne okraje takole: Mesto Ljubljana 8 (32 razredov z 8 paralelkami), Črnomelj 19 (33 razredov), Kamnik 27 (39 razredov), Kranj 30 (47 razredov), Krško 22 (45 razredov), Litija 20 (37 razredov), Ljubljana (okolica) 27 (44 razredov), Logatec 22 (49 razredov), Novomesto 30 (41 razredov), Postojna 36 (57 razredov), Radovljica 25 (36 razredov). — Jednorazrednic je bilo 177, dvorazrednic 65, trirazrednic 24, štirirazrednic 28, petrazrednic 3 in 1 sedemrazrednica. — 277 ljudskih šol je bilo za dečke in deklice, 12 jih je bilo samo za dečke, 9 samo za deklice. — Na 67 ljudskih šolah se je vršil celodnevni pouk, na 205 poldnevni, in deloma cel- deloma poldnevni pouk na 26 šolah. — V preteklem šolskem letu so se na novo osnovale 3 javne šole. Razven teh ljudskih šol bilo je na Kranjskem v šolskem letu 1889/90. 17 zasebnih šol, med temi 15 s pravico javnosti, 23 šol za silo in 5 ekskurendnih šol. —

Število učiteljev na Kranjskem.

Na kranjskih javnih ljudskih šolah in na meščanski šoli v Krškem je bilo v preteklem šolskem letu 387 učiteljev; od teh jih je imelo 341 spričevalo učne usposobljenosti, 35 zrelostno spričevalo in 11 jih je brez spričeval. Od 126 učiteljic na Kranjskem je imelo 100 spričevalo učne

usposobljenosti, 24 zrelostno spričevalo. Učiteljev veronauka je bilo 289, kateri so bili vsi razven jednega od cerkvenega oblastva nastavljeni. — Pouk v ženskih ročnih delih je oskrbovalo 69 učiteljic, od katerih so imele samo 4 spričevalo učne usposobljenosti. — 27 na novo ustanovljenih šol je bilo v l. 1890. brez učiteljev. — V telovadbi se je poučevalo na 274 šolah.

Šolsko obiskovanje.

Kranjska je štela v preteklem šolskem letu 79.247 šolodolžnih otrok. Od teh je obiskovalo 62.888 javne ljudske šole, 2.968 zasebne, ekskurendne in zasilne šole, 938 srednje šole, obrtniške in poljedelske tečaje ali pa so jih poučevali na domu, 254 jih je obiskovalo šole sosednih dežel, med tem ko jih 748 zaradi težkih telesnih ali duševnih hib ni moglo šole obiskovati. 4.818 šolodolžnih (7 in 8 let starih) otrok je bilo po § 17. deželnega zakona z dné 29. malega travna 1874. l. pouka oproščenih; 6.633 pa ni obiskovalo šole radi velike oddaljenosti od šole, revščine ali pa nemarnosti roditeljev. — Tako je n. pr. pri sv. Ani in v krajih, kjer še niso otroci všolani, kakor v Lučni, Javorjih, Stari in Novi Osilnici, Leskovici, Dražgošah, Bukovici, Šent-Lenartu, Kovoru, Kokri in na Šenturški Gori okoli 800 šolodolžnih otrok, kateri ne uživajo nikakega pouka in le 139 jih je za silo poučenih. Tudi v litijem okraju je bilo 447 otrok brez pouka, deloma radi velike daljave do šole, deloma radi nedostatnosti šolskih prostorov. Šolsko obiskovanje je zaviralo tudi nemilo pod-

nebe na pustem Krasu, posebno v Vojskem, kjer se mora redno od meseca listopada do malega travna s poukom prenehati. V mestih je šolstvo še najbolj urejeno. V obče se mora pritrditi, da je šolsko obiskovanje v l. 1890. napredovalo, kajti zaradi šolskih zamud je bilo v preteklem letu samo 2.779 strank z zaporom in 3.749 z globo kaznovanih.

Solsko obiskovanje je pa pospeševala tudi človekoljubnost posebno o božiči, ko so razna društva darovala ubogim šolo obiskujočim učencem zimsko obleko. Odlikovala sta se v tem Ljubljana in Krško.

Vsakdanjo šolo je obiskovalo 33.585 dečkov in 32.305 deklic, ponavljalno šolo 6.094 dečkov in 6.016 deklic. 1.247 šolodolžnih otrok ni bilo nikjer vsolanih, od teh pripada 800 kranjskemu, 447 pa litjiskemu okraju.

Troški za ljudsko šolstvo.

Troškov za ljudsko šolstvo je bilo v preteklem šolskem letu 301.333 gld. 48 kr. in sicer: za plače 216.304 gld. 88½ kr., za dopolnitvene doklade 1.221 gld. 4 kr., za starostne doklade 20.682 gld. 25½ kr., za opravilnine 12.187 gld. 15 kr., za opravilnine dopolnitvene doklade 77 gld. 17 kr., za stanarino 2.320 gld. 95 kr., za dotacije 2.954 gld. 65 kr., za remuneracije 18.524 gld. 4½ kr., za potnine in preselnine 407 gld. 64 kr., za podpore (zidanje šol) 6.000 gld., za pokojnine učiteljem 12.421 gld. 99 kr., za pokojnine učiteljskih vdov in sirot 5.539 gld. 71 kr., za vzgojnine 1.027 gld. 78 kr., za milostinje 1.571 gld. 71 kr., za četrtletnine (za umrle in za pogrebe) 142 gld. 50 kr. in za uradne potrebsčine 50 gld. Troški za ljubljansko učiteljsišče znašajo 34.426 gld. 5 kr.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

✱

Kakor je „Šolska mladina“ šeststoletnico presvetle cesarske rodovine Habsburške na Kranjskem poslavlila s posebno himno, zložil A. Praprotnik (Veselje čuje se povsod itd. Priloga Uč. Tov. št. 11), tako je tudi „Tovariš“ praznoval nazočnost presvetlega cesarja Franca Jožefa I. v Ljubljani s slavilko (Živi svetli cesar naš! itd. št. 14) in prva mestna ljudska šola s pesmijo (Lepa bela je Ljubljana str. 210) itd., in z najvišjim odlokom dne 9. sept. je dobil njen voditelj cesarsko odlikovanje: Zlati križ za zasluge s krono, kar je bilo na čast in radost učiteljem in učencem. Tako poslavljen je tudi dne 18. okt. v občnem zboru „Slovenskega učiteljskega društva“ kot predsednik izpregovoril bolj ponosno: „Prebili smo mar-

sikatero viharne in društvu celó neugodne čase, a ker smo bili strpljivi in vztrajni, bili smo močni tudi v marsikaterih bojih za pravico in resnico. V dolžnost smo si šteli kot ljudski učitelji delati za ljudstvo ali národ s tem, da smo plemenili ljudsko šolo tako, kakoršne je treba za splošno ljudsko izomiko. Hvala Bogu! doživeli smo čas, da užé vidimo zdatni sad svojega truda. Bolj in bolj se priznava, da je dobro uravnana ljudska šola v istini najvažnejša podloga srečnemu družinskemu, národnemu in državnemu življenju. Dragi sotrudniki! združujmo se v to svrho še dalje, ter trudimo se v prid našemu milému slovenskemu národu in v prid lepi naši Avstriji itd. (str. 322)“. — V tem smislu je vabil tudi na naročbo „Uč. To-